

Handleiding Beheer- en Beleefkalender

Opstellen van een beheer- en beleefkalender voor de hele school

Inhoud:

1. Doel beheer- en beleefkalender.....	1
2. Werkwijze.....	2
3. Inhoud.....	4
4. Organisatie.....	5
5. Materialen.....	5

1. Doel van een beheer- en beleefkalender

In de beheer- en beleefkalender wordt vastgelegd:

- welk deel van het 'groen' door welke groep **beheerd** wordt, en wanneer in het jaar.
- het **educatief** gebruik van het groene schoolplein; wat gaan de groepen **beleven**

Het is mooi als er een link is tussen het onderdeel dat een groep adopteert (bijv. het zaaien in en verzorgen van de vlindertuin), de ontdekopdrachten die ze uitvoeren, en de lessen uit de methode. Daarom wordt het 'beheren en beleven' ook in één kalender vastgelegd.

De taken moeten uiteraard passen bij de leeftijdsgroep. Kinderen van groep 1 en 2 spelen in de wilgenhut, en als ze in groep 7 of 8 zitten snoeien ze wilgentakken, die ze zelf hebben zien groeien, en vlechten ze de hut daarmee in.

Omdat elk kind in zijn schoolloopbaan een keer voor de kruidentuin, of vlindertuin zorgt, zullen ze in de volgende jaren ook aandacht hebben hoe het met 'hun tuintje' gaat. Van groep 1 tot en met 8 doen ze verschillende vaardigheden op die bij het verzorgen van een eigen tuin belangrijk zijn. Zoals zaaien, bollen planten, snoeien, groente kweken, onkruid wieden, voor de takkenril zorgen, enzovoort. Het meewerken aan het beheer door de groepen, is natuurlijk ook educatief.

Daarnaast is het groene schoolplein natuurlijk heel belangrijk om lekker in een natuurlijke omgeving te kunnen ontspannen en spelen. En er zijn hopelijk veel spontane ontmoetingen met de natuur als de kinderen op het plein spelen. Het is bewezen dat spelen in het groen een positief effect heeft op kinderen op verschillende vlakken, zoals een betere concentratie, minder agressie en een positieve invloed op de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling.

2. Werkwijze voor opstellen van een beheer- en beleefkalender

Als het groene schoolplein ontworpen is, of ook al is aangelegd, is het belangrijk dat het schoolteam, de tuingroep en de hovenier die voor het onderhoud een contract krijgt, afspreken hoe het plein beheerd wordt. De kinderen krijgen een rol bij het beheer, maar welke?

Gebruik het stappenplan voor het opstellen van de beheer- en beleefkalender. Wanneer alle stappen doorlopen zijn, heb je de volgende eindproducten:

- Beheerplan (meestal is dit opgesteld door de hovenier en na de aanleg al aanwezig)
- Verdeling van beheertaken door de hovenier, tuinteam en de leerlingen
- Beheer- en beleefkalender voor de hele school
- Beheer- en beleefkalender per groep (voor en door de leerkracht)
- Poster(s) met beheer- en beleefkalender voor de leerlingen voor in de klas

Stappenplan:

Stap1: Beheerplan verfijnen en opsplitsen

Uitgevoerd door: de tuingroep met de hovenier.

Voor het groene schoolplein moet een beheerplan komen dat duidelijk is voor alle betrokkenen: leerkrachten, ouders van het tuinteam en de hovenier. Dat betekent meestal een verdere verfijning of opsplitsing van het overkoepelende beheerplan. Een contract met een hovenier beschrijft andere dingen dan voor een gezamenlijk beheerplan nodig is.

In de meeste gevallen zal de school een tuingroep of 'groene schoolpleinteam' instellen. Dat zal bestaan uit 1 of 2 leerkrachten en enkele ouders. De hovenier en in het begin waarschijnlijk ook de ontwerper kunnen lid zijn van de tuingroep of als adviseur gevraagd worden.

De beheerstaken zijn te splitsen in:

- Onderhoud dat door de hovenier, eventueel met stagiaires, gebeurt.
Denk aan maaien, bomen snoeien en controle van de speelaanleidingen, zoals klauterbomen.
- Groter onderhoud zoals spitten, nieuwe aanplant, onderhoud aan hekjes.
Dit zou op tuindagen kunnen gebeuren door het tuinteam, met hulp van ouders en liefst met de hovenier erbij, omdat hij adviezen kan geven.
- Algemene taken, die door kinderen uitgevoerd kunnen worden, zoals: vegen van het plein, ordenen van het losse bouw materiaal, water geven bij droogte, enz.
- Het verzorgen van aparte tuintjes/ adoptiegebiedjes binnen het plein, zoals: een moestuin, kruidentuin, bollenrandjes onder de heg, bijen- en vlindertuin, de vijver, enz.

Opmerking: de organisatie van een tuinteam en tuinwerkdagen moet vaak nog opgezet worden. In de praktijk zal blijken wat handig werkt en haalbaar is. Een flexibele aanpak is gewenst.

Kijk voor voorbeelden van beheerplannen op de site www.onsgroeneschoolplein.nl.

Stap 2: Verdeel de tuintjes/adoptiegebiedjes (met beheerstaken) over de groepen

Uitvoering: de leerkrachten uit de tuingroep zullen het voorbereiden. Met het hele team wordt de beheerkalender besproken en vastgesteld.

Houd bij de verdeling rekening met:

- wat past bij de leeftijd; werken in de moestuin kun je én voor kleuters én voor groep 6 aanbieden
- wat aansluit bij de methode
- de organisatie op school, zoals van creatieve middagen, ateliers
- andere projecten op school
- aanbod van anderen, zoals NME-centra of schooltuinen.

Kijk naar een voorbeeld van een [beheer- en beleefkalender](#) (jaarkalender hele school) op de site van Ons Groene Schoolplein. Voor mogelijke onderdelen voor het plan, zie 3. *Inhoud van de beheerkalender* van deze handleiding.

Nu kan het eerste deel van de beheerkalender worden ingevuld. Gebruik hiervoor de kalender op de site, onder [downloads](#) (kalender voor de hele school). Hierop wordt ingevuld per groep:

- Beheerstaak: het adoptiegebiedje met beheerstaak
- Beleven: koppeling aan methode en NME aanbod (invullen bij stap 3)
- Aug./sept./okt./etc.: activiteit per maand

Let op: in de kalender voor de hele school wordt in **grote lijnen** beschreven wat de activiteiten zijn. In de kalender per groep wordt dit verder uitgewerkt.

In de praktijk zal blijken wat handig werkt en haalbaar is. Een flexibele aanpak is gewenst.

Stap 3: Koppeling van beheerstaken aan opdrachten en methode

Uitvoering: leerkrachten bereiden het voor de eigen groep voor. Advies en stimulans bij deze opdracht komt vanuit leerkrachten uit de tuingroep. Met het hele team wordt de beheer- en beleefkalender besproken en vastgesteld.

Ga na wat er bij de beheerstaak/taken van een groep aan ontdek- en beleefopdrachten mogelijk is. Heeft de methode lessen of werkbladen die erbij aansluiten? Maak een keuze uit de beschikbare opdrachten op deze site en vul aan met eigen ideeën.

Kijk naar de voorbeelden van [beheer- en beleefkalenders](#) (per groep) op de site van Ons Groene Schoolplein.

De beheer- en beleefkalender voor de hele school kan nu verder worden ingevuld (beleven: koppeling aan methode en NME aanbod).

NB. Het maken van een beheer- en beleefkalender is een groeiproces. Verwacht niet dat in de eerste versie alles al goed ingevuld staat. En de kalender moet zeker in het begin niet te vol staan met activiteiten.

Natuurlijk kun je juist ook putten uit de opdrachten op deze site om regelmatig op het groene schoolplein van alles te laten ontdekken, zonder dat het in een project past of op deze kalender staat.

Stap 4: Maak beheer- en beleefkalenders per groep

Uitvoering: de leerkrachten voor de eigen groep. De leerkrachten uit de tuingroep, of een andere leerkracht kan deze taak ook op zich nemen. Dit zorgt voor een uniform en misschien leuker resultaat.

Op de beheer- en beleefkalender voor de hele school, kan iedereen de taakverdeling zien. Elke groep moet een eigen beheer- en beleefkalender hebben voor op het prikbord. Op deze kalender kunnen de activiteiten uitgebreider beschreven worden.

Gebruik de kalender op de site, onder [downloads](#) (jaarkalender groep). Hierin wordt ingevuld per maand:

- Activiteit op het plein: beheer- en beleefactiviteiten door de leerlingen
- Opdrachtkaarten: keuze uit de opdrachten op de site Ons Groene Schoolplein
- NME lespakket en/of project: invullen indien er die maand gebruik gemaakt wordt van het NME aanbod (bij het lokale NME centrum of dienst)
- Aansluiting bij de methode: koppeling van de activiteiten met de lesmethode

Stap 5: Maak een mooie beheer- en beleefkalender met de leerlingen

Uitvoering: de leerkracht voor de eigen groep, samen met de leerlingen.

De kalender die volgt uit stap 4 is bestemd voor de leerkracht. Voor de leerlingen is het ook erg leuk om te zien wat ze dat jaar en/of die maand gaan doen en beleven op het plein. Print hiervoor de posters op de site (zie [downloads](#): kalenders voor leerlingen) en vul ze samen met de leerlingen in. Gebruik de kalender uit stap 4 en vul enkele kernwoorden in, zodat de leerlingen weten wat er mee bedoeld wordt.

Op de maandkalender kunnen de leerlingen ook hun meest bijzondere (leuke, mooie, grappige) waarnemingen vermelden.

Stap 6: Uitvoeren en waar nodig bijstellen kalender

Uitvoering: leerkrachten gaan ermee aan de slag met de eigen groep, en stemmen af met duo-leerkracht en leerkrachten van parallelgroepen. De eerste keren is het nog lastig maar een volgende keer kun je van de ervaring gebruik maken, en van een evt. draaiboekje en/of foto's.

Voor de tuinklussen kun je advies vragen bij de leerkrachten of ouders uit het tuinteam, en soms ook aan de hovenier. De ouders kunnen ook helpen en andere ouders erbij vragen.

Laat ons weten hoe het werken met het stappenplan gaat en stuur je kalenders op.
Met vragen, kun je ook mailen naar info@onsgroeneschoolplein.nl

Wie voert welke stap uit voor de beheer- en beleefkalender?

Een mogelijke taakverdeling.

	Schoolteam	Leerkracht voor de eigen groep	Leerkrachten uit tuinteam	Tuingroep= Ouders +1 of meer leerkrachten + hovenier	Ouders uit Tuingroep
Stap 1. Beheerplan duidelijk maken voor alle betrokkenen; verfijnen en opsplitsen				XX	
Stap 2. Verdeel de aparte tuintjes/ adoptiegebiedjes over de groepen	X Besluiten		XX		
Stap 3. Koppel de beheerstaken aan lessen uit de methode en/of opdrachten van deze site	X Besluiten	XX	X Adviseren, stimuleren		
Stap 4. Maak beheer- en beleefkalenders per groep		XX	X Waar nodig hulp bieden		
Stap 5. Maak een mooie kalender met de leerlingen		XX Met de leerlingen			
Stap 6. Uitvoeren, ervaringen vastleggen, o.a. met foto's en bijstellen kalender		XX		X Vraagbaak	X Vraagbaak ouderhulp regelen

3. Inhoud van de beheerkalender

Mogelijkheden voor verschillende onderdelen/ beheerstaken voor kinderen:

- Aardbeientuin, of toren
- Beestjestuin (ook schaduw -voor bodemdiertjes)
- Bolletjes planten
- Composthoop maken/verzorgen
- Fruitbomen en struiken
- Insectenhotel bouwen
- Nestkastjes timmeren, ophangen en verzorgen
- Kruidentuin
- Ontdektuin (zie ook zintuigentuin)
- Moestuin of vierkante metertuin
- Snoeien van vlinderstruik e.a.
- Takkenril
- Vijver- of waterbak
- Vlinder- en bijentuin
- Vogels voeren, voerplank etc.
- Wilgenhut bouwen

- Zintuigentuin

Groen: de tuingroep/hovenier moet hier een rol spelen. De eerste keer is het nog lastig als je gaat snoeien, of aardbeiplantjes verplanten, een volgende keer kun je van de ervaring gebruik maken, en van een evt. draaiboekje en/of foto's. Andere werkzaamheden zoals een fruitboom en fruitstruiken snoeien, blijven het werk van een specialist.

Van enkele van bovenstaande activiteiten is een beschrijving te vinden in de opdrachten op de site Ons Groene Schoolplein (zorgen voor het plein, eetbaar schoolplein).

4. Organisatie van het werken en ontdekken in de tuin

In het beheerplan staan werkzaamheden die door de hovenier worden uitgevoerd, maar ook zaken die op een tuindag met ouders en kinderen gedaan kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan 2-3 werkdagen per jaar, het liefst als de hovenier er ook bij is voor adviezen.

Voor een wekelijkse opruim- en veegdienst, kunnen kinderen bij toerbeurt helpen.

Elke klas heeft een eigen stukje onderhoud en beheer toegewezen gekregen. Ga na hoe je dit werken met een klas kunt aanpakken. Misschien kan de klas in kleine groepjes werken, als er een stagiaire of ouders zijn om te begeleiden. Soms kunnen kinderen uit de bovenbouw de lagere groepen helpen.

Voor een blijvende betrokkenheid en zorg voor het groene schoolplein, is het ook leuk om een lentefeest en/of oogstfeest in de nazomer te organiseren. Iedereen is dan weer even bezig om het plein weer helemaal mooi te maken.

5. Materialen voor tuinwerk en beleefopdrachten.

Tuingereedschap

Hoeveel en welk gereedschap je nodig hebt, merk je pas als je een tijd bezig bent. Het komt voor dat er teveel grote gereedschappen worden gekocht, terwijl die zelden gebruikt worden. De aantallen die nodig zijn hangen af van met hoeveel er tegelijk gewerkt wordt. Voor een tuindag met ouders kunnen ze zelf gereedschap meenemen (gemerkt!). Suggestie voor een eerste aanschaf:

- Emmers
- Plantschepjes
- Handharkjes en/of schrepeltje
- Snoeischaren
- Spitvork
- Gewone scharen
- Grote hark
- Bladhark

Zaden en planten

Mogelijk kunt je zaden bestellen bij het NME-centrum. Het zijn meestal geen grote aantallen, dus bij het tuincentrum in de buurt kan het ook. Voor scholen die met een vierkante metertuin werken, is een website die speciale pakketten levert. Zie www.onzeschooltuin.nl

Materiaal om buiten te ontdekken en te onderzoeken

Denk aan loeps, loepotjes, bakjes, thermometers, terrarium/aquariumbakken. Dit wordt ook wel veldwerkmateriaal genoemd. Bakjes kun je zelf verzamelen, loepotjes zijn op diverse plekken te koop, maar voor de specifieke materialen kun je terecht bij de webshop van veldwerk Nederland www.veldwerknederland.nl of www.outdoor-education.nl. Bij Veldwerk Nederland kunt u een materialenpakket bestellen met korting voor het Groene Schoolplein.

Materialenbox of kast om alles terug te vinden

Zorg voor een plek waar elke groep de materialen kan vinden, of maak een kleine box per groep. Als de opdrachten geprint zijn van de site, kun je ze bewaren in een kaartenbak of multomap. Hierin kun je je eigen materiaal en zoekkaarten toevoegen.